

Карпенко Н. М.

кандидат наук з державного управління, доцент

Косіневська К. О.

студентка

Національний університет «Запорізька політехніка»,

м. Запоріжжя, Україна

МОЛОДЬ І МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В ХХІ СТОЛІТТІ

У сучасному світі молодь відіграє ключову роль у трансформації існуючого порядку та є лідером соціальних змін, економічного розвитку та технологічного прогресу в країні. Вона займає одне з провідних місць в економіці, оскільки формує особливий контингент ринку праці. Творча уява, ідеали, могутня енергія та креативність молоді створюють потенціал для подальшого розвитку суспільства. Тому майбутнє України, яка сьогодні потерпає від російської агресії, нерозривно пов'язане саме з молодим поколінням, яке буде здатне забезпечити післявоєнне відновлення на засадах верховенства права, справедливого управління, дотримання прав людини, принципів ринкової економіки та безперервного розвитку.

У науковій літературі прийнято розглядати молодь як суспільно диференційовану соціально-демографічну спільноту, якій притаманні специфічні фізіологічні, психологічні, пізнавальні, культурно-освітні та інші властивості, що характеризують її біосоціальне дозрівання (здійснення самовияву її внутрішніх сутнісних сил і соціальних якостей) [1]. В Україні молоддю вважаються громадяни віком від 14 до 35 років, які характеризуються рядом суттєвих ознак покоління (вік, єдність переконань, цілей, ставлення до життя тощо), що визначає їх позиції в суспільстві.

У ХХІ столітті молодь отримала багато можливостей для власного самовизначення й індивідуального розвитку. Зокрема, сьогодні в Україні вона здатна підкорити будь-яку сферу діяльності, має великі можливості при стажуванні та подальшому працевлаштуванні у світових корпораціях, отримує різні стипендії та гранти, може долучатись до співпраці з іноземними компаніями та фондами, які підтримують особистісний розвиток молоді та допомагають становленню у професійному зростанні, започаткуванні стартапів та інших підприємницьких ініціатив. Поширеним стало запровадження програм навчально-креативного спрямування, які у формі тренінгів, семінарів, вебінарів, воркшопів та ін. здатні формувати у молоді професійні навички ХХІ століття, зокрема, аналітичне мислення й інноваційність, креативність, оригінальність, лідерство та роботу в команді. Прикладами даних програм є: «Skills Labs» (інноваційні тренінги з навичок розвитку кар'єри та самозайнятості, спрямовані на посилення кар'єрних компетенцій молоді та підвищення її рівня зайнятості в Україні), «ПРОнавички майбутнього» (тренінгова програма, спрямована на формування у молоді надпрофесійних навичок ХХІ століття, пов'язаних із творчим і критичним мисленням, усвідомленням майбутнього, вмінням

створювати індивідуальні й колективні стратегії, а також розвивати співтворчість, кроскультурність і миротворчість) та ін.

Попри позитивні зміни, загострилось і чимало проблем у молоді: залишається найбільш вразливою, незахищеною частиною суспільства; має низький рівень життя, та високий рівень безробіття; втрачає мотивацію та ідеали. Українська молодь живе в умовах підвищеної соціальної напруги і психологічного дискомфорту, та як наслідок, їй характерна ігроманія, тютюнове та електронне куріння, вживання слабоалкогольних напоїв, отримання легких грошей у соціальних мережах та інше.

Безробіття молоді є відображенням найбільш актуальної проблеми сьогодення. З одного боку, молодий вік сприяє високій мобільності у пошуках роботи, а з іншого, молоді не вистачає трудового і життєвого досвіду. Зокрема, рівень безробіття населення (за методологією МОП) за 2020–2021 рр. у віці 15–24 роки та 30–34 роки збільшився відповідно з 19,3% до 20,3% і з 8,2% до 9,3%, а у віці 25–29 років – скоротився з 8,7% до 8,2% [2]. Зростання рівня безробіття спричинено низькими стандартами оплати праці, відсутністю можливості реалізувати себе на вітчизняному ринку праці тощо. В Україні поширена думка, що проблема молодіжного безробіття – це не кризове, а закономірне явище, і остаточно подолати молодіжне безробіття об'єктивно неможливо.

За даними Державної служби статистики України за 2020–2021 рр. чисельність зайнятого населення у віці 15–34 років скоротилася на 287 тис. осіб та склала 4,8 млн. осіб, а рівень зайнятості населення віком 15–24 роки скоротився з 25,8% до 24,8%, 25–29 років з 72,1% до 70,4%, 30–34 роки – з 74,5% до 74,0% [2]. Низький рівень зайнятості молоді обумовлений тим, що значна їх чисельність у цьому віці навчається та не входить до складу робочої сили, а також відсутні якісні робочі місця, що не стимулює постійну зайнятість.

Загалом основними причинами низької молодіжної зайнятості в Україні є: небажання роботодавців приймати на роботу недосвідчену та некваліфіковану молодь (особливо це стосується молодих жінок, оскільки існує висока ймовірність, що вони братимуть відпустки по догляду за дитиною та лікарняні); відсутність дієвих стимулів для роботодавців при працевлаштуванні молоді (у процесі трудової діяльності недосвідченого молодого працівника є реальними ризики пошкодження засобів виробництва або інших фінансових збитків, а їх додаткове навчання за відсутності ефективної системи державних компенсацій спричиняє зайві витрати); суттєвий розрив між програмами навчання у ЗВО і потребами підприємств (невідповідність напрямів підготовки молодих фахівців потребам економіки призводить до професійно-кваліфікаційного дисбалансу на ринку праці, неготовності працювати на сучасному обладнанні з інноваційними технологіями); низькі офіційні зарплати для молодих працівників, які пропонуються на робочих вакансіях, і, відповідно, небажання молоді їх заповнювати. З низки цих причин молоді все більше надає перевагу працевлаштуванню закордоном. У 2020–2021 рр. кількість трудових мігрантів склала 2,5–3 млн. осіб, а серед головних причин міграції виділяють – 45% для задоволення мінімальних потреб сім'ї, 23% – заради самореалізації, 25% – через відсутність перспектив в Україні [2].

Більшість молоді стоїть перед складним життєвим вибором, до якого вони не підготовлені ні психологічно, ні організаційно. Тому допомога та підтримка молодого покоління з боку владних структур є каталізатором прогресивних змін у суспільстві. У такому контексті, важливим є формування виваженої державної молодіжної політики.

Молодіжна політика повинна орієнтуватись на основні пріоритети, які допоможуть молоді досягати поставлених цілей. У результаті, молоде покоління буде мати бажання розвиватись в Україні, виявляти ініціативу в соціумі, ставити перед собою задачі та з впевненістю виконувати їх, знаючи, що в них є підтримка. Щоб досягти безперервного розвитку та залучення молоді до створення сприятливих соціально-економічних умов, необхідно стимулювати підвищення мобільності молоді, запроваджувати лідерство та підприємливість через заклади освіти, поширювати програми особистісного розвитку, залучати до діяльності в Україні молодь з-за кордону, просувати молодь, як проактивну спільноту. Пріоритетними напрямками молодіжної політики має стати: освіта (наука та інновації), зайнятість молоді, здоровий та безпечний спосіб життя, житлова політика та міграція. Саме ці сфери потребують найбільшого втручання держави. Результатом реалізації стратегії молодіжної політики має стати підвищення внеску молоді в соціально-економічний, суспільно-політичний і соціокультурний розвиток країни.

Отже, для досягнення кращого майбутнього молоді, молодіжна політика має забезпечувати: розвиток дуальної освіти (започатковується отримання практичного досвіду); створення нових робочих місць в секторі малих виробничих, інноваційних підприємств; побудову нової системи відносин в країні, в якій корупція є неприйнятною, де права молоді і справедливість є найвищим благом; створення всіх умов для вільної самореалізації молоді; залучення молоді до програм особистісного розвитку; поліпшення умов для надання роботодавцями першого робочого місця молоді; розвиток механізмів неформальної освіти; сприяння розвитку молодіжного підприємництва та його інноваційної форми; створення ефективних платформ для розвитку і фінансування приватного інноваційного бізнесу у співпраці зі студентським, експертним і інвестиційним співтовариствами; розвиток нових технологій та впровадження їх у процес праці; стимулювання взаємодії між підприємництвом і науково-технічним сектором для розвитку коопераційних відносин. Тобто Україна має вирішити багато проблем молоді за рахунок прагматичної активної державної молодіжної політики.

Література:

1. Черниш Н. Й. Соціологія: Підручник за рейтингово-модульною системою навчання. 2009. С. 468. URL: <http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Soc.%20kafedr.%20posibnyk.pdf>.
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.